

MITURI DESPRE PLANTE

Prof. Univ. Dr. Petre NEACSU¹

Summary : This article is presenting some world wide myths related to plants. These myths are listed chronologically, from the Egyptians to Middle Age, and presented in relation with the history of the civilizations. They are briefly explained, in relation to the specific of the religions, as well.

Pentru a-și procura hrana și a-și construi adăpostul, deci a-și asigura mijloacele de trai, omul a trebuit să cunoască care sunt plantele comestibile, care sunt cele otrăvitoare, în ce locuri se găsesc, în ce anotimp apar, care este timpul optim când pot fi culese și ce poate fi folosit: frunze, fructe, semințe, rădăcini sau planta verde în totalitate.

În această perioadă extrem de lungă din istoria omenirii, în care omul a căpătat anumite cunoștințe despre plante, dar nu suficiente pentru a putea vorbi despre dezvoltarea științelor în general și nici de o dezvoltare a biologiei, au apărut diverse mituri mai mult sau mai puțin misterioase. Astfel, grecii credeau că arborii cresc pe munte pentru că acolo trăiesc zeii, arborele vieții citat în *Geneza* (II, 9) creștea în mijlocul grădinii Eden sau că ramurile acestuia cuprindeau centrul universului.

Egiptenii, evreii, fenicienii, perșii, galii, oamenii din nordul Europei, hindușii, chinezii, japonezii, maorii din Noua Zelandă, aztecii din Mexic, maiășii din Yucatan și cei din Peru credeau în puterea arborelui vieții. Evreii considerau că în arborele vieții sunt suspendate zece dispozitive (sephiroth), reprezentate prin câte o rodie de culoare diferită.

La popoarele nordice din Europa, arborele vieții era un frasin gigantic situat în mijlocul unui munte, unde zeii își țineau consiliile. Ramurile sale se ridicau «mai sus de cer». Trei dintre rădăcini se îndepărtau în diferite direcții.

Prima rădăcină se îndrepta spre un fel de infern înghețat umed, întunecat, unde trăia lupul Fernis. Sub această rădăcină se afla o fântână sau un izvor numit Hvergelmir, unde șarpele «Nidhung» rodea tot timpul rădăcina.

¹ Profesor universitar doctor

A doua rădăcină se îndrepta spre pământul Yotunnheim, în care trăiau uriașii frigului, în orașul Utgard. În apropierea acestei rădăcini se găsea puțul înțelepciunii păzit de uriașul Mimir.

A treia rădăcină era orientată spre țara zeilor, în care se afla o fântână, fântâna lui Urd, supravegheată de zeița destinului.

Pe ramurile arborelui se găseau patru cerbi ce se hrăneau cu mlădițele tinere și reprezentau cele patru elemente fundamentale: apa, aerul, focul și pământul. Un vultur cocoțat pe ramurile cele mai înalte avea între ochi un cuib de șoim. O veveriță urca și cobora în lungul arborelui, purtând mesaje care întrețineau conflictele dintre vultur și șarpele « Nidhung ». Acest arbore al lumilor vechilor vichingi se numea Yggdrasyl, ceea ce semnifică «regele zeilor».

Arborele lui Budha. La budiști, un arbore era asociat totdeauna cu o persoană, după cum, la greci și la romani, o plantă era asociată cu un zeu sau o zeiță.)

Arborele lui Budha era reprezentat printr-un ficus (*Ficus religiosa*), sub care Bhuda a avut o revelație. Acest arbore, împreună cu alte două specii (*Ficus indica* și *F. bengalensis*), erau socotiți ca fiind cei mai mari arbori existenți în lume. Ramurile lor continuau să se întindă și să dea naștere altor ramuri care coborau pe pământ, înrădăcinându-se și formând astfel alte trunchiuri. Astfel, dintr-un singur arbore apărea, în timp, o pădure. Nu este deci surprinzător că acești arbori au devenit versiunea budhistă a arborelui vieții.

Există legenda că Adam și Eva, când au fost izgoniți din rai, au luat cu ei trei semințe din arborele vieții. După altă legendă, primii oameni au trimis pe al treilea fiu al lor, Set, la poarta grădinii Edenului pentru a obține aceste semințe. Arborii apăruți din aceste semințe au furnizat:

- lemnul pentru toiagul lui Moise;
- ramura care a potolit apele Moroh;
- lemnul care a fost folosit pentru construcția templului lui Solomon;
- lemnul din care a fost construită banca pe care au stat Sybillele, care au profetizat venirea lui Christos ;
- lemnul crucii pe care a fost răstignit Christos.

Această ultimă legendă a fost culeasă de la un reprezentant al unei biserici din Leyda (Olanda). Conform acestei legende, Zoroastru a fost expus pe un arbore și a fost asemuit cu «lumina splendidă a soarelui » .

Adonis, în Siria, și Attis, în Frigia, erau zeii vegetației și au fost sărbătoriți cu ritualuri. În Egipt, Osiris, care era zeul vegetației, după ce a fost omorât și pus în coșciug, a fost așezat într-un arbore de Acacia sau de Tamarix.

În mitologia indiană, KRISHNA, încarnarea divinității Viehnu era străpunsă de o săgeată trasă de o persoană situată într-un arbore. În numeroase cazuri, zeul sacrificat și arborele său erau intim legați. Spiritele arborilor. Majoritatea studenților în științe, mai ales cei în științe oculte cunosc diferența dintre *elementar* și *element*. Primul reprezintă spiritul sau umbra unui mort. Aceste umbre conțin fantomele comune cum ar fi acelea ale cimitirelor sau ale unei case părăsite. Elementul, din contra, este o expresie a naturii. Din punct de vedere mitic, un element

este un ordin inferior îngerilor și poate cohabita cu oamenii, așa cum s-a crezut mult timp. Acest elemente) mitice cuprind spirite grupate în șase clase principale:

- spiritele piticilor sau spiritele pământului;
- mitalii sau spiritele apelor;
- silfii sau spiritele aerului;
- solomordrele sau spiritele focului;
- nimfele pădurilor sau spiritele vegetației;
- faunele sau spiritele animalelor.

Vorbind despre spiritele vegetației se constată că în Antichitatea greco-romană se credea că fiecare arbore era locuit de unul dintre aceste spirite numite *nimfe*.

Deci, o nimfă și un arbore erau uniți într-o unitate indivizibilă numită *omninimfă*. O dată cu moartea arborelui murea și nimfa sa. Oamenii din zona de câmpie aduceau acestor nimfe ofrande de lapte, ulei și miere, iar vrăjitoarele le sacrificau o capră.

Nimfele cuprind și spiritele care probabil guvernează munții, dealurile și viile.

În mitologia clasică, ființele umane erau adesea schimbate în plante sau în animale. În Metamorfozele sale, Ovidiu prezintă situația nimfei Daphne care era transformată în laur (*Laurus nobilis*), iar Syrinx în trandafir (*Rosa* sp.).

Tânărul Narcis, ca să scape de nimfa guralivă Echo a fost preschimbat în planta care îi poartă numele (*Narcissus* sp.). Clyte, alta nimfă, abandonată de zeul soarelui, a fost transformată în planta floarea-soarelui (*Helianthus annuus*) și obligată să se întoarcă permanent după soare.

Adonis, amantul lui Venus, rănit de un mistreț, a devenit o anemonă (*Anemone* sp.).

Myrra, mama lui Adonis, a fost pedepsită pentru incest și transformată într-un arbore de mirt (*Balsamodendron* sp.). Se credea că există și antidotul unor astfel de metamorfoze. De exemplu, în Odiseea, se spune că Ulisse a folosit usturoiul (*Alium* sp.) pentru a da o formă umană însoțitorilor săi.

Aceste metamorfoze mitice reprezentau masca sub care se desfășurau metamorfozele reale din lumea vie, de exemplu transformarea mormolocilor în broaște. Astfel, oamenii de altădată au atribuit cu totul imaginar transformările reale din natură.

În Evul Mediu circulau legende în care găștele, rațele și chiar oile apăreau din fructele unor arbori. Aceste legende se pare că au pătruns în Europa din Orient, ajungând chiar în lucrările "științifice" ale lui Albert cel Mare. Pe baza acestor mituri luate drept adevăr călugării consumau în zilele de post carne de rață și găscă, socotindu-le ca fiind vegetale, până când însuși Papa Inocențiu al III-lea a intervenit în 1251, interzicând aceste lucruri.

Alfabetul plantelor folosit de nimfe .

În numeroase mitologii, una sau mai multe plante au fost consacrate unui zeu sau unei nimfe. La celți exista o listă de divinități care au fost asociate cu o serie de arbori, arbuști și

ierburi. Se considera că aceste specii reprezentau totemurile diferitelor clanuri. În limba celtică au fost luate 18 litere după inițialele unor plante și au constituit următorul alfabet: P, B, L, N, F, S, H, D, T, C, M, G, P, A, O, U, E, I.

Mai târziu alfabetul a fost modificat, cuprinzând inițialele speciilor : Ailm (ulm); Beite(mesteacăn); Coll (alun); Dur (stejar); Eagh (plop); Fearn (anin); Gath (iederă) ; Huath (păducel) ; Togh (tisă) ; Luis (scoruș); Muin (viță-de-vie); Nuim (frasin); Oir (salbă moale); Peith (pin); Ruis (soc); Suie (salcie); Teine (măceș); Ur (ierburi).

În încheiere, menționăm că aceste mituri s-au diminuat de-a lungul timpului, o dată cu dezvoltarea societății umane și a științei, cu excepția populațiilor din unele triburi izolate. »

BIBLIOGRAFIE:

- BOTNARIUC, N., Din istoria biologiei generale, Editura Științifică, Bucuresti,1961
- CROW, B.W, Les propriétés occultes des plantes, Desforges, Paris, 1977